

1925. AUGUSZTUS 9.

Nevezetes nap. Történelmi dátum. *Ferencz József* unitárius püspök születésének kilenczvenedik évfordulója. Egyben a világ unitáriusainak bensőséges ünnepe. Mert *Ferencz József* püspök és az unitarizmus elválaszthatatlanok egymástól. *Dávid Ferenc* lelke teremtette meg az erdélyi unitarizmust. *Szentábrahámi Mihály* filozófiai gondolkozással megalkotta hitrendszerét. *Ferencz József* egyéniségével a gyakorlati életben valószínűsítette meg. Élete megtestesülése egy igazi unitárius életnek. Ez az élet mindenképpen előtt *nemes egyszerűségével* lép meg. Nincsen benne semmi fellengős, semmi érhetetlen és megmagyarázhatatlan misztikum. Mint a kristálytiszt forrásvíz, úgy csörge-dez, enyhületet adva azoknak, akik belőle meríteni akarnak. Ez a forrás az evangelium ősi talajából fakad. Nincsen megzavarva konciliumi végzésekkel, zsinati határozatokkal s azokkal az emberi gyarlóságból származott üres külsőségekkel, amelyek káprázatba ejthetnek, de a lélek táplálására nem szolgálnak. Az evangeliumi nemes egyszerűség s az evangelium lelkéből táplálkozó lélek emeli ki *Ferencz Józsefet* a többi emberek közül s ez által lett „*primus inter pares*“. Püspöksége s az azzal járó méltóság nem bullákon s dekretumokon alapszik, hanem az ő evangeliumi lelkületén. Szép és magaslatos hivatala is, amely övezi nevét, de nem kisebb az a tekintély is, amelyet ő kölcsönöz hivatalának. És ha a társadalom becsülésének az az osztatlan megnyilvánulása, amely születésének kilenczvenedik évfordulója alkalmából kifejezésre jutott, részben szólott az unitárius püspöknek is, de annak nagy része *Ferencz Józsefet* illette, aki ezt az egyszerű és minden külső disztől mentes hivatalt olyan magaslatra tudta emelni, hogy előtte felekezeti különbség nélkül az egész erdélyi magyarság s angol és amerikai testvéreink is önkényt meghajoltak.

Az unitarizmus nem változhatatlan dogmákkal körülbástyázott ősi vár, hanem élő organizmus, amely részt követel az élet mindennapi világosságából s lépést tart a haladás és fejlődés törvényeivel. Ebben van örök ifjúsága. És a kilenczven éves *Ferencz József* is az örök ifju püspök. Egy egészen más világra esik gyermek- és ifju kora. Más lelki áramlatok között növekedett. De ezek nem kötötték meg lelkét és gondolatvilágát, hanem mindig tart kebelével fogadta a haladó élet igényeinek zörgetését. Ezen haladni vágyó és akaró léleknek a vezetése, irányítása és személyes munkássága által új alakot öltött az utóbbi 50—60 év alatt az unitarizmus maga és az unitárius egyház szervezete. Ugy, amint ezt a modern kor megkívánta. Csak egy van, ami előtt mindig elzárkózott történelmileg kifinomult lelkivilága:

a hangzatos üres jelszavak és lélek nélkül való divatos áramlatok. Amilyen erővel küzdött ezek ellen, éppen olyan bátorsággal vette fel a harcot a megcsontosodott orthodoxia ellen. Kilencven évével is lépést tart a vallásos felfogások fejlődésével s a helyes irányzatok érvényesülésének nem kerékkötője, hanem vezére, tisztítója és irányítója volt.

Az igazi unitarizmus kizárja az elfogultságot és a vallási türelmetlenséget. A beteg léleknek emez elfajulásai távol vannak a Ferencz József lelkivilágától is. Amennyire elvárja, hogy az ő felfogása tiszteletben tartassék, éppen annyira tiszteli ő a másokét. Az üdvösségre nem csak egyetlen út vezet. Ezért tanítja „Káté”-jában, hogy a különböző felekezetek feladata, hogy a tökéletességhez vezető utak közül a legjobbat kiválasztva, azon állhatatosan megmaradjanak. A megértés és szeretet igéit hirdeti könyveiben s ezt gyakorolja cselekedeteiben. Ezért van az az osztatlan közbecsülés, amely személyét körülveszi.

Nem célunk az 1925. aug. 9-iki ünnep egyes részleteit feleleveníteni. A napilapok s a mi egyházi lapjaink is kimerítően foglalkoztak vele. Elég az, hogy akik ott voltak, azok feledhetetlen benyomásokat szereztek maguknak s mi unitáriusok jogos büszkeséggel néztünk teljes testi és szellemi erőben levő püspökünkre s áhitattal hallgattuk a kilencven éves ember bölcs élettapasztalatait.

V. A.

FŐTANÁCS UTÁN.

Egyházi Főtanácsunk november 22. és 23. napjain tartotta meg ez évi rendes ülését. Felemelő volt az ülés képe külsőleg is, mert azon a főtanács tagjainak jelentős nagy száma vett részt. Jóleső érzettel állapítjuk ezt meg, mert ebből kettős következtetést vonhatunk le. Egyik az, hogy támadott egyházi önkormányzatunk védelme iránt fokozottabban növekszik hűveinknek érdeklődése és cselekvési készsége; — s azt a kormányhatalomnak azon hibás és kicsinyes eljárása, hogy az állandóan szokásos vasuti utazási kedvezményt — ez úttal először — megtagadta, — nem béníthatja, és másfelől megállapíthatjuk azt, hogy a képviseleti rendszer részleges bevezetése nagyon bevált. Az egyházköri és egyházközségi képviselők majdnem oly nagy számban vettek főtanácsunkon részt, mint a korábban bevásztott régi tanácsosok.

A külsőségekhez tartozik annak konstatálása is, hogy a tanácskozások állandóan zsufolt érdeklődés mellett folytak, — s hogy a tanácskozásokat testvéries szeretet hatotta át. A felszólalások nemcsak helyt állók, de tárgyilagosok, tartalmasok, ügyszeretettől áthatottak és javítási célzatúak voltak. Személyi